

Coğrafi Bir Tanıtım: ERZİNCAN YILDIRIM AKBULUT KAYAK TURİZM MERKEZİ

Yrd.Doç.Dr. İ. Fevzi ŞAHİN*
Prof.Dr. Hakkı YAZICI**

ÖZET

Turizm mevsimini uzatmak ve yıl boyu turizm yapmak için çeşitliliği artırmak gerekmektedir. Nitekim, turizm konusunda ileri seviyede bulunan ülkeler, yaz turizmi merkezlerinin yanında dağ ve kış sporlarına elverişli yörelerini de değerlendirme yoluna gitmişlerdir. Ülkemiz ve özellikle de Doğu Anadolu Bölgesi bu açıdan yüksek bir potansiyele sahiptir. Turizm sektöründen önemli beklentileri olan ülkemizde de yıl boyu turizm yapılması ve turizm çeşitliliğinin artırılması için, sahip olduğumuz dağ turizmi ve kış sporlarına elverişli yörelerimizin değerlendirilmesi gerekmektedir. İşte böyle yörelerimizden birini de Refahiye çevresi ve dolayısıyla da, Yıldırım Akbulut Kayak Turizm Merkezi oluşturmaktadır. Ancak yörenin gerekli tanıtımı yapılamadığı için, turizm konusunda istenilen seviyeye henüz ulaşamamıştır. Oysa yöre gerek topografik, gerekse iklimik özellikleri bakımından, söz konusu turizmin geliştirilmesine çok uygundur. Çünkü yörede, yaklaşık 3,5-4 ay kadar sürebilecek bir kayak sporu sezonu vardır. Bu süre boyunca kar örtüsü kalınlığı ortalama 75 cm civarında bulunmaktadır.

Bölgede tesisler ve organizasyonun yetersiz oluşu yüzünden bölgesel düzeyde dahi beklenen gelişme sağlanamamıştır. Oysa asıl hedef, bölgeyi dış turizme açmak olmalıdır. Bu nedenle, önce bölgede gerekli tesisler tamamlanmalı ve yatırımlar

* Atatürk Üniversitesi, K.K.Eğitim Fakültesi, Sosyal Bilgiler Eğitimi A.B.D, Erzurum

** Atatürk Üniversitesi, K.K.Eğitim Fakültesi, Sınıf Öğretmenliği A.B.D, Erzurum

gerçekleştirildikten sonra da, iyi bir tanıtım faaliyetine girişilmelidir. Bizim bu araştırmadaki amacımız, Erzincan Yıldırım Akbulut Kayak Turizm Merkezi'nin henüz değerlendirilmemiş, ancak yeterince değerlendirildiğinde önemli bir ekonomik kaynak olabilecek turistik potansiyelini ilgililerin dikkatine sunmaktır.

Anahtar Kelimeler: •turizm •kış sporları •kayak sezonu

ABSTRACT

The variety of tourism must be improved in order to lengthen tourism season and to do tourism during the whole year. So, the countries developed in tourism have tended to utilize the advantageous of mountain and winter sports in addition to summer tourism. Our country, especially the East Anatolian Region has a high potential in this respect. The areas available to winter sports must be utilized in order to do tourism during the whole year and to improve the variety of tourism in our country having important expectations from tourism. One of those areas is Refahiye and its environs, accordingly Yıldırım Akbulut Kayak Tourism Center. But, since the necessary advertisement has not been done, the expected level in tourism has not been achieved yet. Whereas, the area is very available to development of tourism in terms both topographical and climatic features. Because there is a 3, or 4-5-month ski season in the area. During this period snow-cover height is about 75 cm

Even local expectations have not been achieved due to the lack organization and buildings in the area. But the main goal must open the area to foreign tourism. Thus, necessary buildings must first be built and then a good advertisement campaign must be started. Our goal in this research is to present the touristic potential of Yıldırım Akbulut Ski Tourism Center which has not been utilized but, if utilized, will be an important economic source to those concerned.

Keywords: •tourism •winter sports •ski season

***Coğrafi Bir Tanıtım: ERZİNCAN YILDIRIM AKBULUT
KAYAK TURİZM MERKEZİ***

***A Geographical Introduction: ERZİNCAN YILDIRIM AKBULUT SKİ-TOURİSM
RESORT***

GİRİŞ

Kayak sporunun ne zaman başladığı tam olarak bilinmemekle birlikte, Norveç'te bulunan kayalara oyulmuş tarihöncesi resimler ve İsveç'te bulunan kayak fosilleri kayak kullanımının tarihinin çok eski olduğunu kanıtlamaktadır. Yine kayağın, İsa'dan sekiz yüz yıl önce, Altaylar'da (Orta Asya'da) ve Mançurya'da da bilindiği sanılmaktadır. XIX. Yüzyıl sonlarına kadar kayak, avcılık ve savaşta yer değiştirme aracı olarak kullanılmıştır. Turistik aktiviteye yönelik, yani spor amaçlı kayak ise ilk kez Norveç'te ortaya çıkmıştır.(Büyük Larouse; Cilt 13:6543)

Kış turizmi, XX. Yüzyılın başlarından günümüze kadar kayak sporu çerçevesinde büyük bir gelişme kaydetmiştir. Söz konusu turizm faaliyeti, karlı ve yüksek yerlerde yapılabilen, kayak, tırmanma ve yürüyüş gibi temel hareketlerin etrafında şekillendiği için, mevsimlik bir karakter gösterir. Bununla birlikte, bu tür turizm talebinde bulunan insanlar, kış turizmini destekleyen sağlık turizmi, av turizmi, kültür turizmi, doğa turizmi gibi diğer turizm türlerine de ilgi duyarlar. Dolayısıyla söz konusu bu tamamlayıcı ve destek turizm türleri, kış turizmi arzını zenginleştiren ve çekiciliği artıran ilave özelliklerdir.(İncekara, 1998:4)

Yakın geçmişe kadar tatillerini genellikle yaz mevsiminde geçiren insanlar, günümüzde bu alışkanlıklarını kış mevsiminde de sürdürmeye başlamışlardır. Bu olgu da özellikle dağ-kış turizmi hareketlerinin hızlanmasına neden olmuştur. Dolayısıyla, bu yönde giderek büyüyen talebi karşılamak üzere, turizmde gelişmiş ülkeler, dağ ve kış turizmi yapılabilecek yörelerini değerlendirmek üzere başarılı çalışmalar yapmışlardır. Özellikle Orta Avrupa ülkelerinden Avusturya ve İsviçre'nin Alp dağlarında oluşturdukları turizm olanakları bu konuda ilk sırada gelmektedir.

Dünyada ABD, Kanada, Avusturya, İsviçre, Fransa, İtalya, eski Yugoslavya, İspanya, Almanya, Romanya ve Bulgaristan, kış turizmi potansiyelini değerlendirip yerli ve uluslararası talebin hizmetine sunan ülkelerin başında gelmektedir.. Bu ülkelerden özellikle Avusturya, İsviçre ve Fransa bu konuda dikkat çeken çalışma ve politikalar uygulamışlardır.

Alp dağlarındaki kış turizmi olanaklarını en iyi değerlendiren ülkelerin başında Avusturya gelmektedir. Bu ülkede 300'ün üzerinde kış turizm merkezi vardır. Bunlardan 80'den fazlası uluslararası nitelikte olup, bunların yerleşik yatak kapasitesi 450.000 dolayındadır.

Avusturya'ya kış turizmi sezonunda yılda yaklaşık 5 milyondan fazla turist gelmektedir. Avusturya nüfusunun 8 milyon kadar olduğu düşünülürse, bu ülke için kış turizminin önemi daha iyi anlaşılır. Avusturya'da kış turizmi gerçekten önemli bir sektördür. Bu itibarla kış turizmi konusunda önemli yatırımlar yapılmıştır. Nitekim, Alplerde bu amaca hizmet eden ünlü dağ trenleri, 3500 dolayında teleski, 500 civarında telesiyej ve 200'e yakın teleferik ile telekabin bulunmaktadır. Ayrıca uluslararası turizme hizmet veren merkezlerde 2000'den fazla kayakçı taşıma kapasiteli mekanik tesisler çalışır durumdadır.(İncekara, 1998:9)

Avusturya kış turizmini geliştirme çalışmalarını bir program çerçevesinde ele alarak başlamış ve her türlü yan hizmet üniteleriyle birlikte konaklama tesislerini, kayak sporu için gerekli araç gereçleri üreten birimleri ve sporcuyu eğitip yönlendirecek uzman kadroyu kurup geliştirmişlerdir. (İlkin ve Dinçer, 1991:73). Buna ek olarak, sağlık turizmi sahasında da farklı ve tamamlayıcı projeler uygulamışlar ve bu sayede uluslararası pazarda söz sahibi olmuşlardır.

Ülke turizminin en önemli cazibe unsuru olan ve yüzölçümünün yaklaşık yüzde 60'ını kaplayan Alp dağlarının, uygun iklim şartlarını ve yüksek alanlarını kış turizmi faaliyetlerinde değerlendiren bir diğer ülke de İsviçre'dir. İsviçre bazı sanayi kollarında (saat, ilaç, kimya v.s) olduğu gibi, turizm endüstrisinde de, kendine özgü yönetim ve mimari tarzları geliştirecek derecede uzmanlaşmış bir ülke durumundadır.

İsviçre, uluslararası standartta 50'nin üstünde kış turizm merkezine ve yaklaşık 450.000 yatağa sahiptir. Yılda yaklaşık 20 milyon turisti ağırlayan İsviçre'nin, nüfus başına 3 turiste hizmet verdiği anlaşılmaktadır.

İsviçre turizminin temel bileşenlerinin en önemlilerini otel ve lokantacılık sektörü ile taşıma-ulaştırma sektörü oluşturmaktadır. Ülkedeki 100.000 konaklama işletmesinde 1.13 milyon turistik yatak bulunmaktadır. Aynı zamanda 26.800 lokanta işletmesiyle, bu açıdan dünyanın en zengin ülkelerinden birisi durumundaki İsviçre de kara, hava ve demiryolları çok yoğun olarak kullanılır. Ülkede 4 bin tren ile her gün 240.000 km uzunluğa ulaşan demiryolu hattını katetmek mümkündür. İsviçre ulusal havayolları ise, dünyada 70 ülke ve 113 kentle havayolu bağlantısı kurmuştur.(İncekara, 1998:11)

Turizm İsviçre'de, ekonomik yönden gelişmiş ve gelişmemiş bölgeler arasındaki dengesizliği ortadan kaldırmak amacı ile bölgesel planlama hedeflenerek geliştirilmeye çalışılmıştır. Bu sayede çok sayıda dağlık yörede, turizm yoluyla istihdam imkanları bulunmuş ve önemli bir gelir akışı sağlanmıştır. Dolayısıyla bu yörelerde turizm, göçü önleyici bir fonksiyon üstlenmiştir.

Alp dağlarının batı kısmı Fransa'ya da kış turizmi imkanları sunar. Fransa'da esasen bütün turizm türleri dengeli bir biçimde geliştirilmiştir. Bugün ülkede toplam 20 dolayında uluslararası standartlarda kış turizmi merkezi faaliyettedir. Kayak merkezi sayısı, Avusturya ve İsviçre'den az olmasına karşılık, Fransa'nın toplam kış turizmi yatak kapasitesi bu iki ülkeden daha fazladır. Fransa'da bulunan yaklaşık 20 adet kış sporları merkezinde toplam 33 ana istasyon, 546.000 yatak, 1176 mekanik tesis mevcuttur.(Ülker, 1997:144)

Fransa'da kış turizmi merkezlerini yılda ortalama, 5 milyon kişi ziyaret etmektedir. Bunların yaklaşık % 20 kadarının yabancı, geri kalanının ise yerli turistlerden oluştuğu bilinmektedir. Buna göre, Fransa kış turizmi merkezlerinin yüksek yatak kapasitesinden, yabancılardan ziyade yerli turistlerin daha fazla yararlandığını söyleyebiliriz.

Dünyada her dört yılda bir yapılan kış olimpiyat oyunları, çoğunlukla Avusturya, İsviçre, Fransa gibi altyapısı elverişli, işletmecilik ve organizasyon yeteneği gelişmiş ülkelerde yapılmakta ve kış aylarında önemli bir turizm hareketine sahne olmaktadır. Bu durum söz konusu bu ülkelere milyonlarca dolar ek girdi imkanı sağlamaktadır.

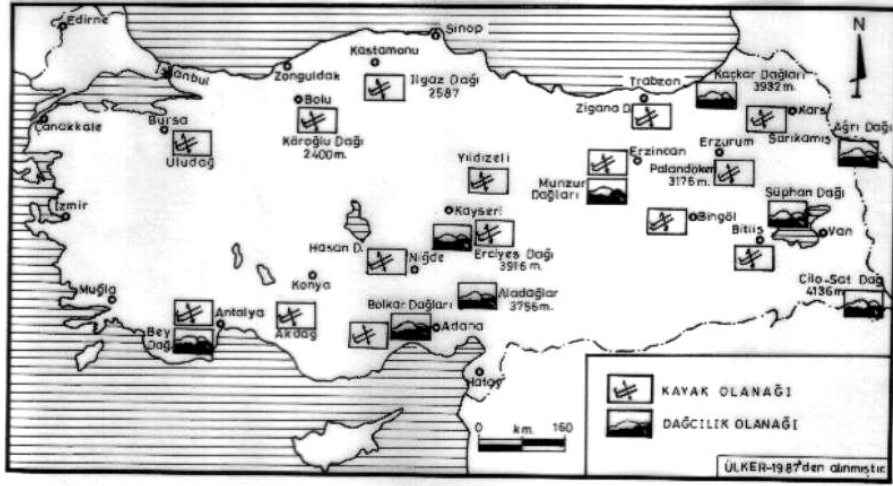
Bugün dünyada yaz ve kış turizm hareketine katılım sürekli bir artış kaydetmektedir. Örneğin, 1981 yılında 300 milyon kişinin katıldığı turizm hareketi, 1996 yılı sonunda 593 milyon kişiye ulaşarak yaklaşık bir kat artış sağlamıştır. 1996 yılında dünya turizm gelirleri ise 425 milyar dolar olmuştur. Verilen bu rakamlara göre dünyanın ikinci en büyük endüstrisi konumunda bulunan dünya turizm endüstrisinin, 2020 yılında 1.600 milyon turist sayısı ve 2.000 milyar dolarlık geliri ile dünyada birinci sıraya yükseleceği tahmin edilmektedir (İncekara, 1998:4). Dünya turizm pazarlarındaki bu talep eğilimi değişimleri, ekonomisi ve turizmi gelişme yolunda olan Türkiye gibi ülkeler açısından, daha bir önem ve dikkatle izlenmesi gereken bir olgudur.

Ancak, Türkiye’de dağ ve kış turizm hareketleri henüz başlangıç dönemindedir. Ülkemizde kayak ilk defa orduda kayakçı birliklerinin kurulmasıyla, askeri amaçlı kullanılmış, bunun öncülüğünü de 1914 yılında Erzurum’daki birlikler yapmıştır. 1936 yılında Milli Eğitim Bakanlığına bağlı Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü bünyesinde Dağcılık ve Kış Sporları Federasyonu kurularak, bu alanda örgütlü ilk adım atılmıştır.

Türkiye Alp-Himalaya sıradağları üzerinde yer almaktadır. Bunun yanında yüzölçümünün yaklaşık % 55’i 1500-3000 m yükseklikte dağlık alanlarla kaplı bir ülkedir. Ayrıca ülkemiz dağlarında Alplerde olmayan Nemrut, Süphan, Ağrı, Erciyes gibi volkanik dağlar vardır. Kış mevsimi boyunca kar yağışı alan bu yörelerimiz 4-6 ay süre ile karlarla kaplı kalmaktadır. Bütün bu özelliklere yüzyılların birikimi kültürel değerler de eklenince, dağlarımız hem dağ turizmi hem de kış turizmine yönelik büyük bir potansiyel sunmaktadır(Harita 1).

Dünya ve Avrupa ülkelerinde olduğu gibi, ülkemizde de kış turizmi hareketlerine katılanların sayısında, son yıllarda büyük bir artış

görülmektedir. Bu talebin mevcut tesislerle karşılanması çoğu kez mümkün olmamaktadır. Dolayısıyla hem iç hem de dış turizme hizmet verebilecek yeterli sayı ve nitelikte kış turizmi tesislerinin öncelikle tamamlanmasına ihtiyaç vardır.

Harita 1. Türkiye'nin Kayak ve Dağ Turizmi Potansiyeli Yüksek Alanları

Türkiye'nin bugün en elverişli kayak ve kış turizmi merkezleri Palandöken, Sarıkamış, Erciyes, Kartalkaya ve Uludağ olarak sıralanabilir. Bu merkezlerde öncelikle yerel talebin geliştiği görülmektedir. Başlangıçta genellikle il özel idareleri veya bazı bakanlıklara ait eğitim ve dinlenme tesislerinin kurulduğu bu yerlerde, daha sonraları kayak severler için küçük çapta konaklama tesisleri ve mekanik tesislerin faaliyete geçtiğini görmekteyiz (Tablo 1). Ancak, günümüzde (2003) belirtilen merkezlerde konaklama üniteleri ve mekanik tesisler kısmen yeterli olsalar bile, mevcut durumları ile yabancı pazarlarda rekabet ve satış şansı oldukça düşük görülmektedir. Dolayısıyla kısa zamanda genel bir kalkınma planı hazırlayarak uygulama zorunluluğu bulunmaktadır.

Sonuç olarak planlananlarla birlikte Türkiye'nin kış turizmi yatak kapasitesi çok yakın bir gelecekte yaklaşık 30 000'e yükselecektir. Ancak bu sayının yeterli olduğunu söylemek oldukça güçtür. Çünkü, bu sayının, örneğin İsviçre'de 1 veya 2 kış turizm merkezindeki yatak sayısı kadar

olduğu düşünülürse bu durum daha iyi anlaşılabilir olur. Yine de gelinen nokta sevindiricidir. Nitekim, bugün 10 000 civarında olan kış turizmi yatak sayısı 15-20 yıl öncesinin tüm Türkiye'nin toplam turistik yatak sayısını ifade ettiği unutulmamalıdır.

Tablo 1. Ülkemizdeki Başlıca Kış Sporları ve Kayak Merkezleri'nin Genel Durumları.

MERKEZİN ADI	MEKANİK TESİS		YATAK KAPASİTESİ		İL MER. UZAKLIK (km)	KAYAK MEVSİMİ
	Mevcut Sayı/Kapasite	Planlanan Sayı/Kapasite	Mevcut	Planlanan		
Sarıkamış (Kars)	2 / 3 000	2 / 3 000	-	2 652	Kars (55)	5 ay
Palandöken (Erzurum)	3 / 1 900	42 / 87 000	1 151	6 510	Erzurum (6)	6 ay
Erciyes (Kayseri)	3 / 1 905	7 / 5 040	956	3 240	Kayseri (25)	4 ay
Kartalkaya (Bolu)	11 / 7 000	11 / 7 000	1 005	2 250	Bolu (52)	4 ay
Uludağ (Bursa)	14 / 11 000	21 / 15 750	5 000	6 540	Bursa (30)	3 ay

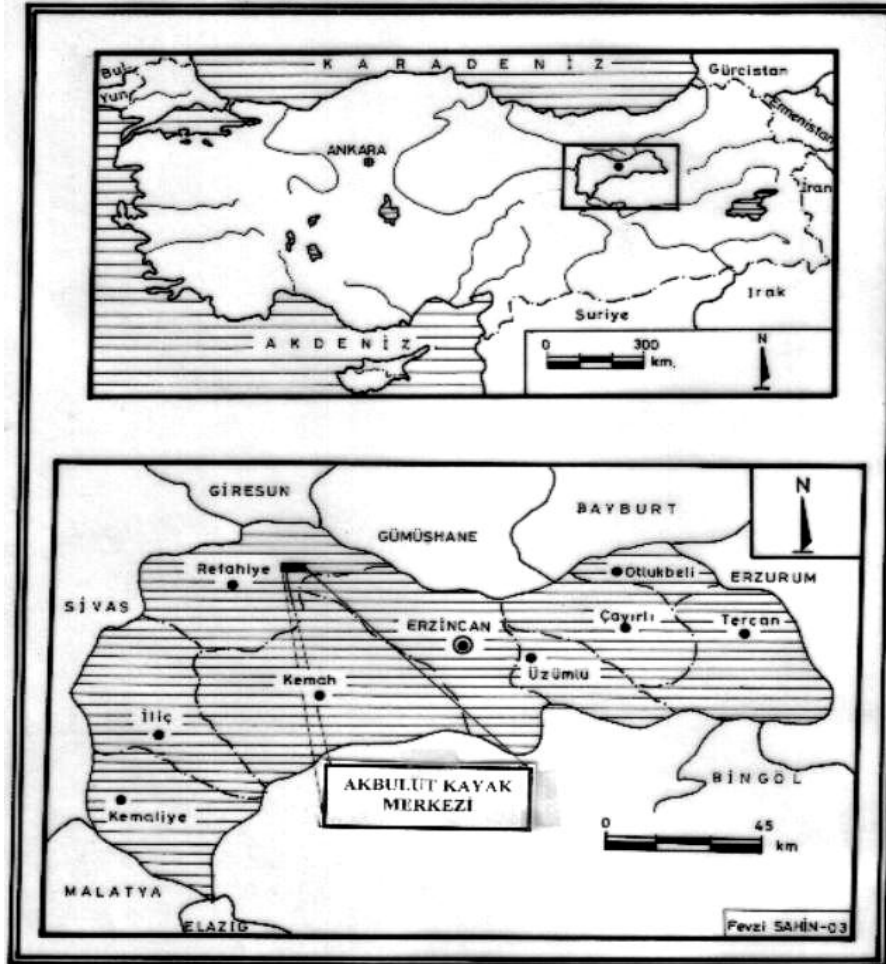
Kaynak: İNCEKARA: (1998:32) den alınmıştır.

Kış turizmi faaliyetlerinin iklim şartları ve belli bir yükseltinin, öncelikle bir araya gelmesine bağlı olduğu unutulmamalıdır. Bilindiği üzere, ülkemizde yüksek ve dağlık kesimlerin oranı, batıdan doğuya doğru gidildiğinde artış göstermektedir. Bu bakımdan bölgesel anlamda, Ankara'nın doğusunda kalan Anadolu bölümünün kış turizmi potansiyeli daha yüksektir. Böyle bir potansiyeli bünyesinde barındıran yörelerimizden birisini de Erzincan ili oluşturmaktadır. Nitekim bu potansiyeli değerlendirmek amacıyla 1988 yılında, Refahiye ilçe merkezinin yaklaşık olarak 20 km doğusunda *Yıldırım Akbulut Kayak Tesisleri* hizmete açılmıştır.

Biz bu çalışmamızda, özetle Yıldırım Akbulut Kayak Turizm Merkezi'ni tanıtmayı amaçladık. Çünkü, bu tür tanıtıma mutlaka ihtiyaç vardır. Nitekim tesis 1988 yılında hizmete açılmasına karşılık, henüz beklenen ilgiyi görememiştir. Oteli ve modern sosyal tesislerinin gerekli tanıtımı yapıldığı takdirde, özellikle yerel turizm açısından alternatif bir merkez oluşturacağı kanaatindeyiz.

1. Lokasyon Özellikleri:

Araştırmamıza konu olan Yıldırım Akbulut Kayak Merkezi, Doğu Anadolu Bölgesinin Yukarı Fırat Bölümünde ve Erzincan ili sınırları içerisinde yer almaktadır. Dumanlı Dağının doğu ucunda, kuzeye eğimli aşınım yüzeyi üzerinde bulunan kayak merkezi, Erzincan-Sivas karayolu (D-100) kenarında (yola yaklaşık olarak 500 m mesafede) Erzincan il merkezine 43 km, Refahiye ilçe merkezine ise yaklaşık 20 km mesafede bulunmaktadır(Harita 2).

Harita 2. Yıldırım Akbulut Kayak Turizmi Merkezi'nin Lokasyon Haritası.

Kayak sporu tesislerinin bulunduğu konuma, Sakaltutan mevki denilmektedir. Söz konusu saha Dumanlı dağının en yüksek doruğunu oluşturan Kurtlu Tepe (2711 m)'nin doğusunda bulunmaktadır. Ancak kayak tesisi ve kayak pistlerinin bulunduğu ayanda yükselti 1965 m ile 2185 m arasında bulunmaktadır. Tesis bu sahanın en alçak kesiminde kurulmuştur(Fotoğraf 1).

Fotoğraf 1. Akbulut Kayak Turizmi Merkezi'nin Genel Görünüşü

2. Doğal Çevre Özellikleri:

Daha öncede belirtildiği gibi, kış turizmi merkezlerinin oluşmasında topografik yapı ve iklim özelliklerinin rolü büyüktür. Bu açıdan değerlendirildiğinde araştırmamıza konu olan Yıldırım Akbulut Kayak Turizm Merkezi oldukça elverişli bir konumda bulunmaktadır. Kayak Turizm Merkezi'nin de bulunduğu Refahiye ve çevresi esas itibariyle Kuzey Anadolu tektonik kuşağı içerisinde yer almaktadır (Akkan, 1964:14). Aynı zamanda saha ülkemizin güneyini çevreleyen Toros tektonik birliğine dahil olan dağlar ile Kuzey Anadolu Dağlarının birbirlerine en çok yaklaştıkları bir konumda bulunmaktadır. Bu özellikler göz önüne alındığında, Refahiye

ve çevresinin kayak sporu için elverişli topografik özelliklere sahip olduğu görülmektedir.

Yıldırım Akbulut kayak tesislerinin bulunduğu alanda (yapay olarak oluşturulan göl esas alındığında) en düşük yükseklik, 1965 m kadardır. Buradan güneye doğru gidildikçe, arazi yavaş yavaş yükselir ve eğim kazanır. Kayak pistlerinin olduğu en yüksek nokta (Kabak T.) da ise, yükseklik 2185 m ye ulaşmaktadır. Başka bir ifadeyle söylersek, kayak tesislerinin olduğu alanda yaklaşık 220 m lik bir bağıl (rölatif) yükselti farkı bulunmaktadır. Yine kayak tesisi istasyonundan en yüksek nokta olan Kabak Tepe mevkiine kuş uçuşu 1050 m lik bir mesafe bulunmaktadır. Bu mesafe arazi üzerinde 3500 m ye kadar çıkabilmektedir. Dolayısıyla kayak pistlerinin olduğu alanda arazi üzerinde eğim ortalama % 20 civarında bulunmaktadır. Bu nedenle bu eğim değerleri, kayak sporu ile uğraşanların bütün becerilerini sergilemeleri için elverişli bir ortam sağlamaktadır.

Bölgede kayak sporu faaliyetlerinin yapılmasını hazırlayan önemli doğal çevre şartlarından birisi de, iklimik özelliklerdir. Bunlardan en önemlileri, kar örtüsünün yerde kalma süresi ve kar örtüsü kalınlığıdır. Kayak sporu bakımından karın yerde kalma süresinin uzunluğu kayak mevsimini ve dolayısıyla kış turizm mevsimini sınırlar. Kış turizmi karın yerde kalmasıyla başlamakta ve kayak pistlerinde karın erimesiyle son bulmaktadır (Doğaner, 1991:147).

Refahiye’de kar örtüsünün yerde kalma süresi, yaklaşık 33 yıllık ortalamalara göre 83,8 gün dolayındadır (Tablo 2). Ancak bu değer 1350 m yükseklikte faaliyet gösteren Refahiye Meteoroloji İstasyonu ve çevresine ilişkin bir ortalamadır. Oysa kayak merkezi ve kayma pistlerinin olduğu alan 2185 m yükseklikte bulunmaktadır. Bu durum göz önüne alınırsa, karın yerde kalma süresinin 120-130 günü bulacağı söylenebilir. Yine rasat süresi içerisinde tespit edilen en yüksek kar örtüsü kalınlıkları şubat ve mart aylarında 175 cm dolayındadır.

Yıllara göre değişmekle birlikte, yani bazı yıllar karın erken yağmasıyla 15 kasımdan itibaren başlayıp, geç erimesiyle 15 nisan kadar uzayabilen yaklaşık 5 ayı bulan bir kayak sezonu bulunmaktadır. Mevsimin

normal geçtiği yıllarda ise yaklaşık 3,5-4 ay kadar kar örtüsünün yerde kaldığı yörede, yıllık kar örtüsü kalınlığı 75-80 cm civarında bulunmaktadır.

Tablo 2. Refahiye’de Ortalama Kar Yağışlı, Karla Örtülü Gün Sayısı ve En Yüksek Kar Örtüsünün Aylara Göre Dağılımı (1966-1999).

Aylar	O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	Ek	K	A	Yıllık
Ort.Kar.Yağ.Gün.S.	7,6	6,0	4,5	0,9	--	--	-	--	--	0,5	1,4	6,0	26,9
Karla Ört.Gün.SaY.	22,8	21,5	13,3	2,2	--	--	-	--	--	0,6	4,6	18,8	83,3
En Yük.Kar.Ö. (cm)	144	177	176	21	1	--	-	--	4	14	34	69	77

Kaynak: D.Mİ.G.M verilerinden derlenmiştir.

Görülüyor ki Akbulut kayak turizmi bölgesi, hem yıl içinde karla örtülü günler sayısı ve hem de en yüksek kar örtüsü kalınlıkları bakımından, kayak sporu turizmine çok uygun iklimik şartlar göstermektedir.

Yıldırım Akbulut Kayak Turizm Merkezi ve civarında büyük akarsu bulunmamaktadır. Yapılan etütler sonucunda, saha temelinde yeraltı suyunun problem yaratacak seviyede olmadığı, kayak pistlerinin bulunduğu yüksek kesimlerde ise taban suyunun bulunmadığı tespit edilmiştir. Buna rağmen kayak merkezinin en alçak kesiminde özellikle yaz turizmine hizmet etmek amacıyla küçük bir gölet inşa edilmiştir(Fotoğraf 5). Kayak pistlerinin olduğu kesimdeki küçük vadiler içerisinde mevsimlik akışa sahip olan küçük derelerin akış dönemlerindeki sularının toplanıp rezerve edilmesi sonucu söz konusu gölet yapılabilmektedir.

3. Turistik Altyapı Tesisleri

Akbulut Kayak Turizm bölgesinde turistik aktiviteye hizmet eden bazı tesisler bulunmaktadır. Bunlardan en önemlilerini hiç şüphesiz otel, teleski, ve kayak pistleri oluşturmaktadır.

a) Teleski İstasyonu: 1990 yılında hizmete girmiştir. Bünyesinde motor dairesi istasyonu ile küçük bir kafeterya bulunmaktadır(Fotoğraf 2).

b) Teleski Hattı: Söz konusu hat 75 askı ve 150 kişilik kapasitelidir. Teleski istasyonundan başlar ve kayak pistlerine doğru 1046 m uzunluğunda bir hat oluşturur(Fotoğraf 3). Akbulut Kayak Merkezi’nde bulunan söz konusu teleski hattı sayesinde kayak severler hiç beklemeden doyuncaya kadar kayma imkanına sahip bulunmaktadır.

Fotoğraf 2. Teleski İstasyonu.

c) Otel : Tesis 1988 yılında hizmete girmiştir. Üç yıldızlı olan otelde 24 oda, 5 suit ve 66 yatak kapasitesi bulunmaktadır. Tesis kaloriferli olup, çevre iklim şartlarının öngördüğü yalıtım tedbirleri alınmıştır. Otel bünyesinde 140 kişi kapasiteli lokanta(Fotoğraf 4), dinlenme ve oyun salonu, sauna, Amerikan barı, zengin mutfağı ve yan üniteleri ile yaz ve kış turizmüne hizmet verebilecek kapasiteye sahip bir tesistir.

Otelin işletilmesi başlangıçta Erzincan İl Özel İdaresi tarafından yapılmaktaydı. Ancak çeşitli sebeplerden dolayı beklenen ilgi olmayınca kayak merkezi uzun yıllar atıl durumda kalmıştır. Otelin işletmesini 1998 yılından itibaren Erzincan Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi üstlenip, söz konusu tesisi uygulama oteli olarak hizmete açmıştır. İşletmenin daha modern ve kalite açısından daha üst düzeyde hizmete sunulmasından sonra kayak merkezinin de turistik açıdan canlanacağı kanaatini taşımaktayız.

Fotoğraf 3. Teleski Hattından Bir Görünüş.

Fotoğraf 4. Lokantanın Bir Bölümünün Görünüşü.

d) Kayak Pistleri: Çeşitli yerlerde ve eğimlerde olmak üzere zor, orta ve kolay düzeydeki pistlerden oluşur. Pistlerin uzunlukları 1200 m ile 3500 m arasında, eğimleri ise % 10 ile % 24 arasında değişmektedir. Kuşkusuz eğimi az olan pistle kolay, eğimi fazla olanlar ise zor pistleri oluşturur. Çeşitli eğimdeki pistlerin bir arada bulunması her yaşta ve düzeydeki kayakçıya doyumsuz bir kayak zevki sunmaktadır. Kuşkusuz pistlerin sayısını daha da çoğaltmak mümkündür.

4. Turistik Aktivite:

Kayak sporu merkezlerinde en önemli turistik aktiviteyi kayak sporu oluşturmaktadır. Kuşkusuz kayak sporu belirli bir sezonda yapılabilmektedir. Yıldırım Akbulut Kayak Merkezi'nde en yoğun yararlanma sezonu Aralık ve Mart ayları arasında geçen yaklaşık 120 günlük süredir. Bu sezon, bazı yıllar karın erken yağış geç kalkması sonucu Kasım ayının 15 ile Nisan ayının ilk haftası arasında da olabilmektedir. Bu durumda sezon yaklaşık 140-150 günü bulur. Bu kadar uzun bir kayak sporu sezonuna sahip olunmasına karşın, gerekli tanıtımın yapılamaması ve bası sosyal problemlerden dolayı yörenin, dış turizm çekim merkezi olması bir yana, iç turizm merkezi durumuna gelmesi bile mümkün olamamıştır. Tesislerden yararlanma, yöresel aktivite şeklinde sınırlı kalmıştır.

Bu kayak sporu merkezinden yararlananların sayısını yıllara göre tablo halinde vermek mümkün olamamıştır. Çünkü bu konuda, mevcut düzenli istatistikler bulunmamaktadır. Ancak yapılan gözlem ve mülakat sonuçlarına göre tesisler açıldığından günümüze kadar geçen süre içerisinde gece konaklayanların sayısı son derece azdır. Gününbirlik gelip-gidenlerin sayısını tespit etme imkanı da yoktur. Çünkü, bu amaçla herhangi bir bilet kesilmediği, yahut kayıt tutulmadığı anlaşılmaktadır. Ancak gelip gitmede gösterilen ilginin azlığından dolayı, gününbirlikçilerin sayısının da fazla olmadığı tahmin edilmektedir.

Oysa tesis kayak sporu açısından elverişli şartlara sahip olmasının yanında, ulaşım imkanları açısından da elverişli bir konumda bulunmaktadır. Bilindiği üzere turizm bölgelerinin ve merkezlerinin gelişmesinde ulaşımın rolü oldukça fazladır. Ulaşım açısından en çok güçlük çıkaran dağların,

turizm bakımından gelişmemesinin en önemli sebeplerinden birisi de budur. Yıldırım Akbulut Kayak Merkezinin Ankara, Erzurum, Erzincan ve çevre iller ile düzgün karayolu bağlantısı vardır. Hatırlanacağı üzere tesis, D-100 adı verilen Erzincan-Sivas uluslararası karayoluna 500 m mesafede bulunmaktadır. Dolayısıyla ziyaretçiler, bu düzgün karayolu sayesinde gerek özel otolarıyla, gerekse tur organizasyonlarıyla kolayca tesislere gelip konaklama imkanına sahiptirler. Günübirlük ziyaretçiler için de ulaşım imkanları oldukça kolay şartlar sunmaktadır. Çevre il ve ilçelerden özel otolarıyla gelebilecekleri gibi, Erzincan belediyesinin otobüslerinden de faydalanabilirler. Çünkü Erzincan'dan her sabah bir belediye otobüsü bu tesislere gidip, akşam şehre geri dönmektedir.

Akbulut kayak tesislerinden yararlanma imkanı, sadece kayak sporu ile sınırlı değildir. Yazın kayak sporunun ölü olduğu dönem de düşünülerek, birtakım imkanlar hazırlanılmaya çalışılmıştır. Bu amaçla otel tesisinin hemen batı tarafında küçük bir gölet inşa edilmiştir(Fotoğraf 5).

Fotoğraf 5. Yaz turizmi için inşa edilen gölet.

Yaz mevsiminde otelde konaklayacak olan misafirlerin boş zamanlarında iyi vakit geçirmeleri, örneğin balık tutması, sandalla gezilmesi

yahut göl kenarında yürüyüş yapılması hedeflenmiştir. Ancak göl kenarında herhangi bir çevre düzenlemesi yapılmamıştır. Bu yönüyle göletten henüz hedeflenen amaçlar çerçevesinde bir yararlanma söz konusu değildir. Bunun için, öncelikle gölün çevresi düzenlenerek ağaçlandırılmalı ve piknik yerleri tesis edilmelidir. Yine göl çevresine yürüyüş ve koşu parkurları yapılmalıdır. Göl içerisinde en kısa zamanda balık yetiştirilmesine başlanmalıdır. Bunların yanında, göl kenarında oluşturulacak olan bir alabalık havuzu tesisinde, rahatlıkla alabalık üretimi de yapılabilir. Böylece yaz mevsiminde alabalık üretimi ve satışı gerçekleştirilebilir. Bu ve benzer düzenlemeler yapıldığı takdirde, tesislerin yaz turizmine de açılması mümkün olabilir.

5. Sonuç ve Öneriler:

Kış turizmi faaliyetleri, bu tür turizme uygun bölgelerin ekonomik gelişme çabalarına hız kazandırmaktadır. Bölgesel istihdam imkanlarını artıran ve diğer birçok ekonomik sektöre talep yaratan turizm faaliyetleri bölge kalkınma faaliyetleri bakımından önemli imkanlar sunmaktadır. Bugün kış turizmi faaliyetlerinden başka önemli bir ekonomik imkanı olmayan yüksek dağlık yörelerde, kara *beyaz altın* gözüyle bakılmaktadır.

Ülkemizin yüksek dağlık yörelerinden birisini oluşturan Refahiye ve çevresi, bu topografik özellikleri bakımından kayak sporu merkezi olmaya aday yörelerden birisidir. Akbulut kayak sporu sahası, gerek topografik ve gerekse iklimik şartları bakımından, kayak sporu turizminin gelişmesine çok uygundur. Belli derecede eğimleri olan kayak pistleri ve ortalama 3,5-4 ay kadar sürebilecek bir kayak sporu sezonu vardır. Bu süre boyunca ortalama 80-90 cm lik bir kar örtüsü bulunmaktadır.

Ancak, bu kadar elverişli şartlara rağmen hizmete açıldığı 1988 yılından buyana Akbulut Kayak Merkezi'nde beklenen ilgi henüz sağlanamamıştır. Oysa hedef, öncelikle bölgeyi iç turizme ve sonrada dış turizme açmak olmalıdır. Bununla birlikte, bu amaçlara ulaşılabilmesi için, bazı köklü sorunlar da bulunmaktadır. Bunları şu şekilde sıralamak mümkündür.

1. Yörenin tanıtımı en önemli sorunu oluşturmaktadır. Tesisler ve kayak merkezi, dış tanıtım bir yana, ülke içinde bile yeterince

tanınmamaktadır. Bu sorun mutlaka çözümlenmelidir. Bu amaçla, kayak tesislerinin gerek fotoğrafları, gerekse slaytları alınmalı ve broşürler hazırlanarak öncelikle ülke içerisinde hızlı bir tanıtım faaliyetine başlanmalıdır.

2. Mevcut tesisler gözden geçirilmelidir. Kayak tesislerinin Türkiye genelindeki veya en azından çevre illerdeki tesislerle karşılaştırılması yapılmalı, bu sayede rekabet için kuvvetli veya zayıf olduğu taraflar tespit edilerek bu istikamette planlamalar yapılmalıdır.

3. Kayak merkezine yakın bulunan Refahiye ve Erzincan'da amatör kayak kulüpleri kurulmalı ve bu kulüpler maddi yönden desteklenmelidir. Ayrıca yörede kayak sporunu geliştirmek amacıyla kayak öğretmenleri görevlendirilmeli ve her yaşta insanın kayak yapmasına imkan hazırlanmalıdır.

4. Günübirlik gelip gidecekler için, öncelikle ailelere bu sporu sevdirmek gerekir. Bu amaçla kayak merkezlerinde kış piknik alanları oluşturulmalı, bu sayede aile bireylerinin bir kısmı piknik yaparken bir kısmı da kayak yapma imkanı bulabilir. Bu amaca paralel olarak, kızaklarla yahut modern kayak malzemeleriyle eğlenceli yarışmalar tertip edilip, halkın katılımı sağlanmalıdır.

5. Yıldırım Akbulut kayak tesisi ve otelinden yararlanmayı sadece kayak sporu ile sınırlandırmak doğru değildir. Bu tesisten yaz mevsiminde de yararlanma yoluna gidilmelidir. Bu amaçla yapılan gölette yaz turizmi için birtakım düzenlemeler yapılmalıdır.

6. Tesisin, kış mevsimi dışındaki süre zarfında, kongre, fuar, toplantı, spor ve gençlik turizmi için kamplar, dağ-doğa veya yayla turizmi için birtakım faaliyetlere tahsis edilmesi mümkündür. Bu amaçla birkaç toplantı salonu hazırlanması gerekmektedir. Yine çeşitli spor kulüplerinin, kamp yeri olarak burayı kullanmaları mümkündür. Otelin kuzey kısmındaki geniş çayırılık alanlar birkaç futbol sahası sığacak büyüklüktedir. Bu sahanın düzenlendiği takdirde çok güzel bir yaz kampı alanı durumuna geleceği kanaatini taşıyoruz.

7. Sahada güvenlik tedbirleri de yetersizdir. Bütün sezon boyunca güvenlik tedbirleri yeterli hale getirilirse, yöre daha güvenli bir dinlenme ve yorulma bölgesi olacaktır.

Bu ve benzer tedbirler bir an önce alınmalıdır. Aksi takdirde Akbulut Kayak Merkezi'nin, iç ve dış turizme hizmet edecek bir turistik çekim merkezi durumuna gelmesi mümkün değildir. Oysa sahada coğrafi özellikler yönünden bu potansiyel mevcuttur.

YARARLANILAN KAYNAKLAR

AKKAN, E., 1964, *Erzincan Ovası ve Çevresi'nin Jeomorfolojisi*. Ankara Üniv. D.T.C.F. Yay. No. 153, Ankara.

DOĞANAY, H., 1987, “Erzurum’da Kayak Sporuna Turizm ve Başlıca Sorunları”. Türkiye Kalkınma Bankası, Turizm Yıllığı-1987, Ankara.

DOĞANER, S., 1991, “Dağ Turizmine Coğrafi Bir Yaklaşım:Uludağ’da Turizm”, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Coğrafya Araştırmaları Dergisi, Sayı: 3, Ankara.

İLKİN, A., DİNÇER, M., 1991, *Turizm, Türk Ekonomisindeki Yeri ve Önemi*. TOBB Yayını, No: 217, Ankara.

İNCEKARA, A., 1998, *Doğu Anadolu’da Kış Turizmi ve Gelişme Olanakları*. İstanbul Ticaret Odası Yayın No:1998-18, İstanbul.

KÖKSAL, A., 1973, “Doğu Anadolu’nun Turizm Coğrafyasına Dair”, D.T.C.F. Coğrafya Araştırmaları Dergisi, Sayı: 5-6, Ankara.

ŞAHİN, İ.F., 1994, *Refahiye'nin Coğrafi Etüdü*. Atatürk Üniv. Sosyal Bilimler Enst. Basılmamış Doktora Tezi, Erzurum

ÜLKER, İ., 1997, *Dünyada ve Türkiye’de Dağ Turizmi*. Turizm Yıllığı-1997, Kalkınma Bankası Yayını, Ankara.

Coğnafl Bir Tanıtım: ERZİNCAN YILDIRIM AKBULUT KAYAK TURİZM MERKEZİ